

ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ КАРИЈЕРЕ И САВЕТОВАЊЕ СТУДЕНАТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ,
КОМПАНИЈА ИНФОСТУД и СТУДЕНТСКА КОНФЕРЕНЦИЈА УНИВЕРЗИТЕТА СРБИЈЕ

ОКРУГЛИ СТО

„Сарадња привреде и универзитета – како унапредити запошљивост младих“

- ЗАПИСНИК -

место и време одржавања:

РЕКТОРАТ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ, СВЕЧАНА САЛА
24. ДЕЦЕМБАР 2013. ГОДИНЕ У 14.00 ЧАСОВА

Присутни:

1. Иванка Поповић, проректорка за науку Универзитета у Београду
2. Дејана Лазих, Центар за развој каријере Универзитета у Београду
3. Марија Јовановић, Центар за развој каријере Универзитета у Београду
4. Ана Јанковић Баровић, Центар за развој каријере Универзитета у Београду
5. Милена Димитријевић, Центар за развој каријере Универзитета у Београду
6. Драгана Окановић, Центар за развој каријере Универзитета у Београду
7. Снежана Клашња, Министарство омладине и спорта
8. Александар Гајић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
9. Љиљана Тодоровић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
10. Славко Пешић, професор, Машински факултет Универзитета у Београду
11. Мирослав Врвић, професор, Хемијски факултет Универзитета у Београду
12. Синиша Ђурашевић, професор, Биолошки факултет Универзитета у Београду
13. Зорица Вујић, професор, Фармацеутски факултет Универзитета у Београду
14. Катарина Шмакић, Пољопривредни факултет
15. Маја Митричевић, Факултет организационих наука Универзитета у Београду
16. Александар Груденић, Факултет организационих наука Универзитета у Београду
17. Петар Ристић, СКОНУС
18. Живко Новитовић, студент продекан - Саобраћајни факултет
19. Дарко Радојевић, студентски парламент - Саобраћајни факултет
20. Ана Пењовић, Универзитет Метрополитен
21. Гордана Новаковић, ЈКП Београдски водовод и канализација
22. Јасмина Николић, Тим стручњака за реформу високог образовања - ХЕРЕ тим
23. Ђорђе Лазих, Национална служба за запошљавање
24. Весна Чекић, Национална служба за запошљавање
25. Томислав Ћетковић, Инфостуд
26. Јована Крсмановић, Инфостуд
27. Владан Живановић, САГА
28. Бојан Рошић, Мајкрософт развојни центар
29. Светлана Радовић, Телеком Србија
30. Душица Максимовић, ЈП Електромрежа Србије
31. Ана Курћубић, ЈП Електромрежа Србије
32. Орфеј Ђорђевић, Пуратос д.о.о.
33. Јадранка Димов
34. Снежана Коцић, Тризма
35. Марко Банковић, фондација Темпус - Euroguidancecentar
36. Жаклина Теофиловић, Еуро 07 д.о.о.
37. Андреа Шехић, ACES - Association of Consulting Engineers of Serbia
38. Драган Вукићевић, IAESTE
39. Јелена Вујичић, СИПРУ
40. Ивана Алексић, Британски савет

медији:

Сандра Гуцијан, Политика;	Светлана Илијић, Просветни преглед;
Весна Андрић, Данас;	Наташа Ђуковић, Радио Београд 1

ОКРУГЛИ СТО „Сарадња привреде и универзитета - како унапредити запошљивост младих“

24. децембар 2013. године, Универзитет у Београду, Свечана сала, Студентски трг 1

АГЕНДА

13.30 -14.00 РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА

14.00 – 14.20 УВОДНА ОБРАЋАЊА

- Проф. др Иванка Поповић, проректорка за науку Универзитета у Београду
- Снежана Клашња, помоћник министра, Министарство омладине и спорта
- Александар Гајић, државни секретар Министарства просвете, науке и технолошког развоја
- Јасмина Николић, Тим стручњака за реформу високог образовања

14.20 – 15.00 ПРЕЗЕНТАЦИЈА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Шта послодавци очекују од универзитета и младих стручњака које запошљавају

- Томислав Ђетковић, Шеф образовних сајтова компаније ИНФОСТУД

Реформа високог образовања – у којој мери су послодавци упознати са реформисаним студијским програмима, звањима и додатком дипломи

- Петар Ристић, представник СКОНУС-а,

Шта послодавци очекују од сарадње са Универзитетом

- Марија Јовановић, координатор програма, Центар за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду

15.00- 15.20 РЕЧ ПОСЛОДАВАЦА

Модел сарадње компаније и универзитета – позитивна искуства

- Владан Живановић, Извршни директор компаније „САГА“
- Орфеј Ђорђевић, Генерални директор компаније „Пуратос д.о.о.“
- Гордана Новаковић, Руководилац Сектора правних, кадровских и општих послова у ЈКП Београдски водовод и канализација

15.20- 16.00 ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧЦИ

Модератори: Дејана Лазић, директор Центра за развој каријере Универзитета у Београду

Ана Јанковић Баровић, координатор програма Центра за развој каријере Универзитета у Београду

16.00 – 16.30 Коктел (хол Ректората)

14:00 - 14:10 Долазак и регистрација

14:10 Реч добродошлице

Ана Јанковић Баровић из Центра за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду поздравила је присутне и званично отворила Округли сто на тему „Сарадња привреде и универзитета – како унапредити запошљивост младих“. На почетку је дат општи увод о разлозима и поводима за одржавање Округлог стола са оваквом тематиком. А. Ј. Баровић упознала је присутне са планираном агендом и детаљније са темом скупа. Округли сто се организује са циљем представљања резултата истраживања које је спроведено у периоду од 26. децембра 2012. до 5. јула 2013. године. У истраживању је учествовало 249 послодаваца који су имали прилике да одговоре на питања како поспешити сарадњу између привреде и универзитета, који профил и број новозапослених планирају у наредне две године, којих топ 10 вештина очекују од академаца, којим вештинама дипломци располажу, а које вештине би требало да унапреде, шта је пресудно приликом селекције за посао када су у питању кандидати са универзитетском дипломом. Истраживање је имало за циљ и да утврди у којој мери су послодавци упознати са реформом високог образовања, променама у студијским програмима, звањима, постојањем документа „Додатак дипломи“ и шта им је од информација неопходно како би лакше препознали и ангажовали млади стручни кадар. Низ питања везано је и за очекивања послодаваца – шта универзитети могу да ураде како би се унапредила запошљивост студената. Напоменуто је да је овај Округли сто који се одржава у Београду последњи из низа Округлих столова са поменутом темом који су одржани и у Новом Саду, Нишу и Крагујевцу. Након тога, А. Ј. Баровић позвала је најављене говорнике да отворе први део Округлог стола и према агенди, направе увод својим виђењем теме овог окупљања.

14:15 - 14:30 Уводна обраћања

Проф. др Иванка Поповић је, испред управе Универзитета у Београду и ректора проф. др Владимира Бумбаширевића, поздравила све присутне и напоменула да је тема Округлог стола од изузетног значаја за будуће усклађивање и сарадње Универзитета и привреде. Истакла је да неопходност двосмерне сарадње представља кључ успеха и да се мора осетити проактивнији став и привреде, али и студената. Споменула је активизам студената у различитим студентским организацијама који им доноси неопходне вештине корисне за њихов будући професионални развој пре свега јер су то оне вештине које послодавцима недостају код већине дипломаца односно оних који им долазе на разговор за посао. Сматра да је практично искуство неопходно током студирања и да се и послодавци морају укључити у обезбеђивање истог студентима.

Александар Гајић је, испред Министарства просвете, науке и технолошког развоја и министра проф. др Томислава Јовановића, поздравио све присутне, захвалио се на позиву и истакао актуелност теме Округлог стола. Сматра да је некада та сарадња између привреде и Универзитета била много усклађенија и интезивнија и говори из личног искуства као некадашњи студент Машинског факултета у Београду. О пројекту Темпус Careers говори као о неопходној трансформацији и привреде и Универзитета. Развој привреде и модификација факултетских програма су основни елементи будуће успешне сарадње.

Снежана Клашња, испред Министарства омладине и спорта и министра Вање Удовичића, поздравила је све присутне, изразила задовољство што присуствује оваквом скупу и говорила о могућим даљим корацима за имплементацију резултата обављеног истраживања. Најавила је нову стратегију каријерног вођења која би са применом стартовала почетком 2015. године и у вези са чим ће радна група имати састанак у јануару 2014. Сматра да ће резултати и ставови изнети на овом Округлом столу моћи да се уграде и бити од изузетног значаја за споменути стратегију.

Јасмина Николић, испред Тима стручњака за реформу високог образовања, поздравила је све присутне и упознала их приближније са радом и сврхом свог тима. Ова институција представљена је као ново тело које именује Министар просвете, а један од суштинских проблема којим се баве је управо сарадња високог образовања и привреде. Један од више резултата њиховог рада који је Ј. Николић истакла је, између осталог, 10 одржаних Округлих столова који су рађени у сарадњи са Привредном комором Србије, а тематски говоре о компетенцијама студената. У наставку Ј.Николић се осврнула и на план за даљи развој Тима стручњака за реформу високог образовања и кроз презентацију детаљније објаснила тренутну концепцију и радну активност.

А. Ј. Баровић се захвалила говорницима на уводним презентацијама и коментарима позивајући следеће учеснике да отворе презентациони део Округлог стола и представе резултате спроведеног истраживања.

14:30 - 14:45 Презентација резултата истраживања-ИНФОСТУД

Томислав Ђетковић, испред компаније ИНФОСТУД, поздравио је све присутне и започео представљање резултата спроведеног истраживања кроз презентацију под називом - Шта послодавци очекују од универзитета и младих стручњака које запошљавају -.

Циљ овог дела истраживања био је развој каријерног вођења у циљу унапређења високог образовања, а у односу на реалне потребе послодаваца у погледу вештина које су неопходне код оних које запошљавају. Истраживање је обухватило и то колико су послодавци упознати са реформама високог образовања и квалификацијама појединих звања. У истраживању су у највећем броју учествовали послодавци приватног власништва. Кроз графику су представљене територијална и секторска (сервисна) припадност испитаних послодаваца.

Према резултатима, мали проценат компанија је организовао праксе и то из различитих разлога: недостатак времена, недостатак методологије - правних смерница које би им помогле да дефинишу праксу и положај практиканта у компанији. Према приказаном, струке које су се највише запошљавале су из сфере информационих технологија и администрације. Међу испитанима, најзаступљеније су биле компаније са до 100 запослених.

Т. Ђорђевић је говорио и о конкретним вештинама које послодавци очекују од свршених студената поред стручног знања (нпр. способност тимског рада, способност планирања и организовања...), али и о оним вештинама које, према процени послодаваца, студенти већ поседују (знање страних језика, знање рада на рачунару и у програмима везаним за саму област студија, постојање жеље за даљим усавршавањем...).

Оно што је истакнуто као највећи недостатак студената је недовољно иницијативе, мањак критичког размишљања и недовољна способност за доношење одлука. Приликом селекција кандидата, послодавци истичу значај неколико фактора: висок ниво мотивације, радно искуство односно искуство са праксе, знања са додатних обука и волонтирања, као и мултидисциплинарност.

Стављен је акценат да се многа од ових неопходних знања могу прикупити радом и проласком кроз програме Центра за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду.

Овај први део истраживања односно његови резултати су комплетно доступни, а постављено је питање: Шта даље у оквиру Careers пројекта? Предлог је свакако оснаживање ЦЗРК-а и обезбеђивање финансијских ресурса за нове услуге и програме. Правовремено каријерно вођење (програми и услуге ЦЗРК-а) у великој мери доприноси оспособљавању студената кроз додатна знања, вештине и искуства која су им неопходна за професионалну каријеру након факултета. Истакнута је и актуелна чињеница да већином млади бирају факултет у односу на оно са чиме ће моћи да се запосле. Са тим у вези неопходно је интензивније усклађивање послодаваца и Универзитета.

14:45 - 14:55 Реформа високог образовања – у којој мери су послодавци упознати са реформисаним студијским програмима, звањима и додатком дипломи-СКОНУС

Петар Ристић, представник СКОНУС-а, презентовао је други део спроведеног истраживања говорећи о општој информисаности и упознатости послодаваца са реформама у високом образовању. Око 55% испитаних послодаваца се изјаснило као делимично упознати са Болоњским процесом, а мишљена у вези са упоређивањем квалитета радне снаге односно болоњских студената са ранијим системом, претежно се крећу у опсегу “нема промене-тешко је проценити”. Став послодаваца је, у великој већини, да је сарадња привреде и Универзитета на ниском нивоу односно да образовни систем није усклађен са потребама тржишта рада. Са друге стране, алармантна је и чињеница да огроман део послодаваца (скоро 90%) не прави разлику између Bachelor и Master дипломе, па није редак случај да на оглашено радно место кроз овакав неспоразум добијају неадекватне кандидате. Ово је донекле и последица што послодавци још увек већином не разликују нови систем стручних звања од ранијих диплома. Постављено је и важно питање упознатости послодаваца са постојањем документа “Додатак дипломи”. Преко 60% послодаваца је упознато са овим документом и сматра да им је он био користан приликом селекције кандидата. Ипак, у циљу још боље информисаности и дефинисаности ваннаставних (практичних) активности студената потребно је радити на даљем устаљењу и општем признавању овог документа. Било је речи и о компаративној анализи у смислу поређења резултата истраживања у Србији и резултата сличног истраживања спроведеног у Европи (Италија, Финска, Француска, Велика Британија). У овим европским земљама послодавци у скоро три пута већем броју разликују Bachelor и Master дипломе и великом већином сматрају да се након болоњских реформи на тржиште рада пласира квалитетнија радна снага. На крају ове презентације стављен је акценат на даље планиране активности Центра за развој каријере Универзитета у Београду, у оквиру пројекта Темпус Careers, а то су између осталог: презентовање резултата истраживања односно потреба послодаваца академској заједници приликом организованих сусрета на Универзитетима, креирање још богатијег пакета услуга за послодавце и одређене водич-брошуре која би садржала све информације о високом образовању које су наведене као недовољне, осмишљавање и продукција интерактивне веб-платформе намењене каријерном информисању студената, родитеља, академске и пословне заједнице.

14:55 - 15:15 Шта послодавци очекују од сарадње са Универзитетом -ЦЗРК

Марија Јовановић, испред Центра за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду, заокружила је представљање резултата истраживања презентацијом базираном на могућностима за развој квалитетније сарадње послодаваца и Универзитета. Послодавци су се кроз упитник изјаснили о врстама база контаката које би им биле корисне у циљу бирања што бољих кандидата за понуђено радно место/праксу. Такође, једна информативна база у којој се прави поређење ранијих и новостечених диплома би била од изузетног значаја, као и информатор о свим образовним профилима са студијским плановима и програмима, као и са подацима о додатку дипломи. Изузетно важан елемент за повезивање сфере привреде и академске заједнице би био и одређени број академског особља које учествује у пројектима везаним за индустрију. Значајна би била и база где би послодавци могли да представе своје пројекте, планове за запошљавање кадра који недостаје и квалификативне одреднице које траже код будућих запослених, као и база доступних научних радова, елабората и литературе коју попуњава академска заједница. Кључни термини који су истакнути за остваривање овако успешне сарадње су: стални-континуирани контакт, проактивност, заједнички пројекти. Заједнички закључак који се извлачи из овог дела истраживања изражава потребу послодаваца да буду упознати и у току са системом образовања односно знањима и вештинама које студенти стичу током свог школовања како би на основу тога могли да креирају план обуке и усавршавања, а у циљу добијања што квалитетнијих и компетентнијих младих стручњака. Дакле, боља информисаност послодаваца о томе шта им је од кадра на располагању, као

и студената о могућим додатним усавршавањима кроз која би стекли практична искуства и академске заједнице о потребама тржишта рада. Међусобна размена информација и креирање пројеката који спроводе обострани ангажман (и послодаваца и академске заједнице), а са акцентом на студенту и унапређењу његових знања и вештина.

А. Ј. Баровић се захвалила говорницима и још једном истакла значај презентованих резултата. Улогу модератора препушта директорки Центра за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду - Дејани Лазић.

Дејана Лазић је поздравила све присутне, захвалила се презентерима и осврнула на представљене резултате говорећи о важности проактивног делања на основу њих како не би све остало на нивоу истраживања. Истичући актуелност теме овог Округлог стола и неопходност развоја каријерног вођења, изразила је наду да ће се кроз дискусију и у закључку овог скупа доћи до неких конкретних смерница и предлога који би се спровели у пракси. Као једну од интересних страна, Д. Лазић је позвала присутне из сфере послодаваца да отворе трећи део Округлог стола и поставе темеље за конструктивну дискусију.

15:18 - 15:40 Реч послодаваца

Владан Живановић, испред компаније САГА д.о.о. имао је уводну реч у овом делу Округлог стола. Најпре је представио у кратким цртама компанију као послодавца у сфери информационих технологија и телекомуникација који запошљава око 320 људи. Што се тиче самог Округлог стола са битном темом на коју се осврће изразио је као позитивно то што су учесници заиста заинтересоване стране које верују у промене. Негативна страна која се, нажалост, јавља је чињеница да овакво догађање у односу на своју важност неће бити ни приближно медијски праћено. Говорећи о начинима сарадње компаније САГА са академском заједницом истакао је програм праксе где се око 10 студената прима под менторским вођством у пословну заједницу компаније. Ментори такође пролазе обуку и В. Живановић то сматра неизоставним предусловом који омогућава мотивисаног и припремљеног ментора чији студент-практикант не би требало да има било каквих проблема да активно учествује и стиче нова знања приликом обављања праксе. В. Живановић је поставио питање и предлог да се слично истраживање уради и у земљама региона како би се добила потпунија слика о односу привреда-академска заједница и утицајним факторима. Као став изнео је следеће: реформу по Болоњском систему треба прихватити и једноставно искористити на најбољи могући начин. Лоше прилагођавање у образовном систему би требало превазићи поседовањем адекватних информација и упорно радити на томе да се тешкоће превазиђу, а погодности максимално искористе. Поставља се питање: где су праксе? Радити на томе да се створе прилике и имплементирају идеје - укључити младе људе у предузетништво. Сматра да се добри примери морају понављати, али и прилагођавати. Такођу, једна од кључних ставки када говоримо о развоју каријере и професионалном напретку је да људе треба доквалификовати, а не преквалификовати. То се односило на равномеран однос понуде и потражње односно развој привреде и усклађивање академских знања са тим.

Орфеј Ђорђевић, испред компаније Пуратос д.о.о. истакао је важност теме о којој се говори и изнео нека искуства са студентима који су се запослили. Према његовом мишљењу, студентима фали пре свега - пракса. Много теорије и општих знања су оптерећујући у смислу непримењивости тих истих знања у циљу неког конкретног резултата. Студенти су неспремни и судар са реалним светом их поставља у недефинисану ситуацију где брзо губе мотивацију и одлучност схватајући да им досадашња стечена знања нису од велике помоћи. Практика током трајања студија би омогућила студенту да сагледа начин пословања у својој струци, али и послодавцу да схвати са којим знањима студент тренутно располаже и каква врста обуке му је потребна. Споменути су и предлози за подршку бизнис идејама младих људи, на шта се Д. Лазић надовезала са причом о Бизнис инкубатору и Центру за промоцију науке као примерима добре иницијативе.

Гордана Новаковић, испред ЈКП Београдски водовод и канализација говорила је као представник јавних предузећа. С обзиром на генералне закључке да нису сасвим усклађени студијски програми односно знања која студенти понесу са факултета са реалним потребама тржишта рада, а да је пракса један од начина да се то премости, Г. Новаковић говорила је о програму праксе у којем учествује предузеће ЈКП Београдски водовод и канализација. Програм је покренут од стране Центра за развој каријере Универзитета у Београду и носи назив БГ Пракса. Осврнувши се на неколико година спровођења овог програма, Г. Новаковић је истакла велики број и академску разноврсност студената који су били примљени на праксу. У почетку су то били факултети који су њима као послодавцима деловали логично најадекватнији за дату позицију, али се временом показало да различита знања примењива у пракси имају и студенти са неких других факултета. Вештине које су сви они стекли током трајања те праксе су неизоставно једна од најбитнијих препорука када буду конкурисали за одређено радно место. Показало се да и студенте изузетно мотивише када их неко активно укључи у рад желећи да их научи процедурама и пословању у које немају увид на факултету. Тада и сами студенти показују максимално своје квалитете стичући самопоуздање да предлажу и развијају нове идеје.

Д. Лазић захвалила се послодавцима на изнетим коментарима и позвала све присутне да отпочну дискусију о свему што је у виду резултата, ставова и закључака изнето на тему сарадње привреде и Универзитета.

15:40 - 16:10 Дискусија и закључци

Синиша Ђурашевић, професор са Биолошког факултета Универзитета у Београду изнео је свој став о потреби праксе током студија. Сматрајући да је практично искуство и учење и у радном окружењу неопходно, као коментар на презентоване резултате истраживања још једном је акцендовао да се мора обратити велика пажња на то шта послодавци желе односно шта је привреди потребно. Једино тако је могуће унети праве промене у образовању. Дакле, обострана сарадња и повратна информација је кључ за будуће успешне резултате. С. Ђурашевић се осврнуо и на један програм праксе који постоји за средње стручне школе и веома се успешно реализује. Рађен је по НОК принципу, али нажалост не постоји за факултете. Као закључак још једном је изнео важност омогућавања пракси и стицања радног искуства за студенте како би, након завршетка факултета, на тржиште рада ступили спремни.

Драган Вукићевић, испред организације IAESTE обратио се присутнима представљајући свој рад и програм пракси у иностранству које IAESTE организује дуги низ година. Имао је замерку на то што им се у последње време дешава да не добијају никакав одговор односно да не могу успоставити комуникацију са појединим послодавцима. Истакао је да проактивни став мора постојати у циљу стварања нових прилика. Говорио је и о потешкоћама у свакодневном раду своје организације и изразио жељу да их више послодаваца контактира.

Мирослав Врвић, професор са Хемијског факултета Универзитета у Београду из области биотехнологија, представио је себе и као члана академске заједнице, али и као послодавца с обзиром да је сувласник две фирме. Од ове две фирме једна је конципирана у државно-приватном систему. Најпре се осврнуо на чињеницу да је тема Округлог стола кључна у данашњем тренутку и за будућност, а да нема сразмеран одзив заинтересованих учесника. Цитирао је проректорку Иванку Поповић у смислу да је сарадња привреде и Универзитета увек двосмерна улица односно да проактивни став мора потећи се обе стране. Сматра да се Универзитет увек држао помало "елитистички" и да мора бити отворенији за промене. Питање које поставља је: колико ће студената да се запосли у шест месеци након презентовања ових резултата? Сматра да се одговор не може знати у овом тренутку, али и да се неће доћи до било каквог позитивног одговора уколико се не

настави са активним радом након овог скупа. Континуитет у сарадњи и конкретне активности би требало да проистекну из изнетих резултата иначе се могу одржавати безбројни скупови и покретати узалудна истраживања без резултата у пракси. Сматра да је неопходно одржавати Округле столове с времена на време, али да би на следећм већ требало изнети шта је у међувремену урађено, промењено, покренуто. Кључ је појединац. Сматра да незаинтересована маса која декоративно борави на Округлим столовима и сличним скуповима много мање вреди од заинтересоване групе проактивних појединаца са конкретним ставовима и идејама, са чиме се у потпуности слаже и Д. Лазих (ЦЗРК). Закључује, као и претходници, да је пракса и развој сличних програма за стицање практичних вештина заједничко решење свим странама: и студентима и послодавцима и академској заједници. Проректорка И. Поповић се надовезује истичући чињеницу да никога не можете натерати да буде проактиван (ни студенте ни послодавца) уколико он то не жели. Ипак, могу се покренути људи који схватају вредност и неопходност таквих иницијатива и који би реализовањем примера добре праксе могли допринети да се и остатак интересује и укључи. Међусобно умрежавање и сарадња у комуникацији је неопходна да се информације прошире и допру до ширег круга свих интересних група. Према томе, проректорка И. Поповић види Центар за развој каријере и саветовање студената Универзитета у Београду као чвориште таквих активности и повезујући елемент за све заинтересоване стране.

Гордана Новаковић се надовезала са коментарима везаним за одређене препреке које има ЈКП Београдски водовод и канализација у реализацији пракси у појединим секторима као што је, на пример, сектор за производњу воде. Безбедносне провере и правила их често онемогућавају да студенте сасвим уведу у посао, а са друге стране велики број заинтересованих студената тражи праксу баш у том сектору. Ово се односило и на одређени број студената из иностранства који су преко организације IAESTE дошли на праксу у Србију.

Д. Лазих закључила је дискусију износећи охрабрујуће чињенице о досадашњим реакцијама када је ЦЗРК контактирао послодавце добијајући велики број позитивних одговора. За крај, као закључак и као задатак изнета је жеља да се присутни учесници, али и њихова мрежа сарадника чешће окупљају овим поводом и да у међувремену раде на побољшању изнетих резултата.